

Meer democratie dankzij aparte gemeenteraadsvoorzitter

Sinds het begin van de huidige beleidsperiode kan een raadslid of een schepen de gemeenteraad voorzitten in plaats van de burgemeester. Een op de drie gemeenten heeft daar nu ervaring in. Volgens de voorzitters zijn de debatten veel verbeterd tegenover vroeger en worden zij in de gemeenteraad echt gerespecteerd, door meerderheid en minderheid. Maar vooral aan de honorering schort er nog wat.

TEKST MARIAN VERBEEK EN MARLIES VAN BOUWEL BEELD STEFAN DEWICKERE

De voorzitters voelen zich door de andere raadsleden ten zeerste gerespecteerd en gewaardeerd, zowel door de meerderheid als door de oppositie. Als gewoon gemeenteraadslid van de meerderheid kunnen ze zo een actieve rol in de gemeenteraad spelen, maar ze voelen zich wel de partner van alle raadsleden, tegelijk streng en rechtvaardig. Ze proberen de zitting op tijd te beginnen, de tussenkomsten beperkt te houden met respect voor ieders mening. En toch verloopt de gemeenteraad gemoedelijker. Enkele voorzitters zorgen ervoor dat al wat de werking van de gemeenteraad aangaat (huishoudelijk reglement, notulering, agendering, verloop van de gemeenteraad) in vergaderingen met alle fractieleiders besproken, voorbereid en geagendeerd wordt.

Van uitstekend tot stroef

In de samenwerking tussen de voorzitters en de colleges van burgemeester

en schepenen is er bijzonder veel variatie. Soms zijn de voorzitter en de burgemeester twee handen op één buik, andere voorzitters voelen dan weer dat burgemeester en schepenen hen als een pottenkijker of indringer beschouwen. Vooral schepenen vinden een aparte voorzitter wel eens een bedreiging, ook al

“Soms zijn de voorzitter en de burgemeester twee handen op één buik, andere voorzitters voelen dan weer dat burgemeester en schepenen hen als een pottenkijker of indringer beschouwen.”

komen ze meer aan bod tijdens de raad.

Sommige voorzitters zijn maandelijks aanwezig op het college om de agenda op te stellen en te overlopen, gezamenlijk beslissen ze dan of een punt agenda-rijp is of niet. Anderen hebben dat nog nooit meegemaakt en worden er soms pas voor de aanvang van de raadszitting op attent gemaakt dat er heikele punten

op de agenda staan. Met nogal wat colleges is geen discussie mogelijk over de agendapunten. Anderzijds zijn er ook voorzitters die afstand houden van het college om hun onafhankelijkheid te bewaren.

Ook met de secretaris en de administratie verloopt de samenwerking van uitstekend tot stroef. Eén voorzitter noemt de secretaris zijn eerste raadgever. Sommigen stellen samen met de secretaris en de burgemeester de agenda van de gemeenteraad op. Anderen krijgen alle informatie van de secretaris of van de medewerkers, spontaan of op vraag, zodat ze goed geïnformeerd de zitting kunnen leiden. Sommigen gaan wekelijks langs op het gemeentehuis, el-

ders komt de bode langs met de stukken die de voorzitter moet tekenen.

Onduidelijke positie

Gemeenteraadsvoorzitters zitten de gemeenteraad voor. De raad goed laten functioneren is hun basistaak, en dat proberen ze zo goed mogelijk te doen. Het Gemeentedecreet is te vaag en te

onduidelijk over de bevoegdheid van de gemeenteraadsvoorzitter. Hierdoor wordt de functie in veel gemeenten verschillend ingevuld. Welke stukken moet de voorzitter ondertekenen? In de ene gemeente zijn dat er veel, in de andere heel weinig. Welke agendapunten kan de voorzitter zelf agenderen? Ook hun rechten zijn niet duidelijk, ook niet tenover de administratie, zoals de toegang tot de kantoren.

Zijn hun bevoegdheden niet duidelijk, hun functie is ook totaal niet herkenbaar bij officiële evenementen of bij de ontvangst van hooggeplaatste personen. De ene keer zijn ze welkom, de andere keer

taak geïnformeerd wordt. Om de perceptie te verbeteren willen ze ook een plaats in het protocol – liefst tussen de burgemeester en de schepenen in – en vooral meer zichtbaarheid. Sommigen willen hier graag een ereteken of een sjerp voor.

Te weinig honorering

Voorzitters gaan al gauw een of twee keer in de week naar het gemeentehuis om documenten te tekenen, de gemeenteraadsbundel te lezen of te overleggen met de secretaris. Een degelijke verloning zou dus gepast zijn. Een schepenwedde hoeft voor de voorzitters niet, maar ze vinden dubbel presentiegeld

meer invloed willen hebben op de opmaak van de agenda van de gemeenteraad. Sommigen willen tijdens dat moment officieel aanwezig kunnen zijn op het schepencollege om de afstand tussen het college en de voorzitter te verkleinen. Anderen vinden dat niet nodig, maar zouden automatisch voorzitter van de commissies willen zijn. Een andere voorzitter ziet veel verbetering mogelijk als hij de voorbereiding van het schepencollege al zou krijgen.

Hun vervanging bij vakantie of overmacht willen ze ook duidelijker geregeld zien: de ene wil een vicevoorzitter of een stand-by laten aanduiden bij de aanvang van de legislatuur, een ander wil zelf een vervanger kunnen aanduiden. Dit wordt trouwens mogelijk vanaf januari 2013.

Een beter debat

De gemeenteraadsvoorzitters zijn over het algemeen tevreden, ze kunnen zorgen voor een beter debat en een democratischer gemeenteraad. De oppositiepartijen krijgen meer de kans om hun standpunten te verdedigen. Voorzitters vinden zich onafhankelijker, ze voelen zich de goede neutrale huisvader: 'Om-

“ Een schepenwedde hoeft voor de voorzitters niet, maar ze vinden dubbel presentiegeld echt het minimum, iemand stelt dertig procent van een schepenwedde voor. Ook een kostenvergoeding voor de verplaatsingen zou welkom zijn.

niet. Veel voorzitters voelen zich buiten de gemeenteraad niet erkend, zeker niet bij de bevolking die hen als een gewoon gemeenteraadslid aanziet. Daarom willen ze dat de bevolking beter over hen en hun

echt het minimum, iemand stelt dertig procent van een schepenwedde voor. Ook een kostenvergoeding voor de verplaatsingen zou welkom zijn. De meeste voorzitters zouden vooral

Aanbevelingen

In mei stuurde de VVSG alle voorzitters die geen burgemeester zijn, enkele vragen over hoe ze hun functie hebben ervaren, wat ze bijdraagt aan de werking van de raad en wat eraan kan verbeteren. 24 voorzitters hebben deze vragen beantwoord. Vijftien onder hen zijn sinds januari 2007 voorzitter, een sinds 2008, een sinds 2009, drie sinds 2010 en drie sinds vorig jaar. Deze tekst is op hun antwoorden gebaseerd.

De antwoorden werden ook besproken tijdens de tiende bijeenkomst van de collega-groep van gemeenteraadsvoorzitters. De collega-groep gaf als toemaatje een resem aanbevelingen voor de voorzitters die in januari van wal steken.

- Maak een afsprakennota met het college over mogelijke aanwezigheid op de collegezitting bij de vaststelling van de agenda voor de gemeenteraad.
- Maak de afspraak dat u van alle feestelijkheden, ontvangsten en huldigingen op de hoogte bent.
- Vraag zichtbaarheid: laat in speeches, op de website en in het informatieblad vermelden dat er een aparte gemeenteraadsvoorzitter is.
- Maak uw functie zichtbaar en wees aanwezig, gebruik uw functie.
- Wees assertief: vraag om te vergaderen op een tijdstip dat u kunt komen; als u uitgenodigd wordt voor het college bij de vaststelling van de agenda van de gemeenteraad, vraag dan dat dit als eerste of laatste punt wordt behandeld.
- Blijf ijveren voor een beter statuut: dubbel presentiegeld, ondersteuning, plaats in het protocol, eventueel een onderscheidingsteken.
- Investeer in de samenwerking met de secretaris en de administratie.
- De gemeenteraadsvoorzitter is goed geplaatst om ook voorzitter te zijn van de in de toekomst verplichte gemeenteraadscommissie waar de werking van de AGB's en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden wordt opgevolgd.
- Maak in de gemeenteraad een duidelijk onderscheid als u spreekt als gemeenteraadsvoorzitter of als u als 'gewoon' raadslid een standpunt verkondigt.

- dat je geen lid bent van het college en niet weet hoe dossiers tot stand zijn gekomen, ben je minder vooringenomen en sta je op gelijke voet met de andere raadsleden die de meeste dossiers ook voor het eerst onder ogen krijgen.' Zo kunnen zij ook goed beoordelen of een antwoord voldoende is of niet. Als moderator zijn ze minder betrokken partij dan de burgemeester, zij kunnen op de gemeenteraad niet worden aangevallen. Tegelijk zien voorzitters dat hun burgemeester meer ontspannen is, nu hij zich kan concentreren op het verdedigen van zijn beleid. Als het over hun materies gaat, geven de schepenen het antwoord in plaats van de

“ Er is meer orde en structuur, de vergaderingen lopen minder uit en er is maar één aanspreekpunt. Hierdoor verbetert de sfeer tussen meerderheid en oppositie, er is meer wederzijds respect.

burgemeester. Zo komen ze nu veel meer aan bod en moeten ze hun dossiers goed beheersen.

Er is meer orde en structuur, de vergaderingen lopen minder uit en er is maar één aanspreekpunt. Hierdoor verbetert de sfeer tussen meerderheid en oppositie, er is meer wederzijds respect. De besluitvorming is efficiënter en transparanter geworden.

Deze situatie is al zes jaar nieuw, voor iedereen was dat wennen, maar de voorzitters voelen zich groeien in hun functie. Wie beroepshalve vaak vergaderingen leidt, is daar blij om: 'Dus gelukkig kan ik dit, anders zou dit echt niet te doen zijn. De gemeenteraadszitting is wel de moeilijkste vergadering die ik moet leiden.' ■

Marian Verbeek is VVSG-stafmedewerker gemeentelijke organisatie en Marlies van Bouwel is hoofdredacteur van *Lokaal*